

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پایان نامه :

جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

روانشناسی تربیتی

موضوع :

رابطه نگرش مذهبی با انگیزش پیشرفت و خودتنظیمی یادگیری در دانشجویان مقطع

کارشناسی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی

در نیمسال دوم سال تحصیلی 87-88

استاد راهنما :

سرکار خانم دکتر صغری ابراهیمی قوام

استاد مشاور :

جناب آقای دکتر نور علی فرخی

استاد داور :

جناب آقای دکتر حسین اسکندری

سید علی قاسمی اهری

1388

تشکر و قدردانی :

شایسته است از زحمات بی دریغ سرکار خانم دکتر ابراهیمی قوام ، استاد راهنمای ارجمندم ، که صبورانه از ابتدا تا انتهای این پژوهش بنده را راهنمایی کرده اند صمیمانه تشکر و قدردانی کنم .

همچنین از جناب آقای دکتر نورعلی فرخی ، استاد محترم مشاور ، که با تذکرات عالمانه خود بر غنای هر چه بیشتر این پژوهش افزودند تشکر می کنم .

از جناب آقای دکتر حسین اسکندری هم که داوری کار مرا بر عهده گرفتند تشکر و قدردانی می کنم .

و نیز قدردان محبت و لطف اساتید و دانشجویانی هستم که با حوصله و دقت خود اجرای این پژوهش را میسر ساختند .

همیشه مدیون و مرهون محبتها و زحمتهای پدر و مادر عزیزم بوده ام و
فواهم بود ...

دست بوسشان هستم و از آنها به خاطر همه زحمتهایشان سپاسگزارم ...

و ...

سپاسگزار محبتها و کمکهای رفیق مهربان و همسر فوبم هستم ...
بدون کمک و همراهی های او اجرا و اتمام این پژوهش با مشکلات
بسیاری روبرو می شد .

فهرست مطالب :

7.....چکیده :

فصل اول :

10.....مقدمه :

12.....بیان مساله :

15.....اهمیت و ضرورت تحقیق :

16.....فرضیه های تحقیق :

16.....هدف کلی :

17.....اهداف جزئی :

17.....تعریف مفاهیم و واژگان :

17.....نگرش مذهبی :

17.....انگیزش پیشرفت :

18.....خود تنظیمی :

فصل دوم :

19.....نگرش

20.....تعریف نگرش

21.....اجزای تشکیل دهنده نگرش

22.....تمایز مفهوم نگرش از مفاهیم مشابه

23.....رابطه نگرشها و رفتار

24.....مذهب

25.....نگرش مذهبی

26.....سنجش نگرش مذهبی

29.....مروری بر پژوهشهای انجام شده در زمینه نگرش مذهبی

32.....انگیزه و انگیزش

33.....انگیزش و رفتار

34.....انگیزش و یادگیری

35.....نیازها : برانگیزنده رفتار

36.....انگیزش پیشرفت

37.....انگیزش پیشرفت و ویژگی های شخصیتی

38.....	منشاء انگیزش پیشرفت .....
42.....	پیشگامان نظریه انگیزش پیشرفت .....
43.....	رویکردهای نظری مرتبط با انگیزش پیشرفت .....
49.....	سنجش انگیزش پیشرفت .....
52.....	مروری بر پژوهش های انجام شده در زمینه انگیزش پیشرفت .....
54.....	یادگیری .....
54.....	راهبردهای یادگیری .....
60.....	یادگیری خود تنظیمی (خودنظم دهی).....
61.....	ابعاد یادگیری خود تنظیمی .....
63.....	نظریه های خود تنظیمی .....
70.....	مروری بر پژوهشهای انجام شده در زمینه خود تنظیمی .....

فصل سوم :

74.....	جامعه آماری .....
74.....	نمونه آماری .....
74.....	روش نمونه گیری .....
75.....	ابزارهای پژوهش .....
83.....	اجرای پژوهش .....
84.....	تحلیل داده ها .....

فصل چهارم :

86.....	بخش اول : توصیف داده ها .....
89.....	بخش دوم : تجزیه و تحلیل داده ها .....

فصل پنجم :

95.....	بحث و نتیجه گیری .....
103.....	محدودیتهای پژوهش .....
103.....	پیشنهادهای پژوهش : .....

منابع :

104.....	منابع فارسی : .....
99.....	منابع انگلیسی : .....

فهرست جدولها :

- جدول 3-1: جزئیات پرسشنامه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی 74
- جدول 3-2: ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاسهای آزمون MSLQ 75
- جدول 4-1: اطلاعات مربوط به شرکت کنندگان در پژوهش 78
- جدول 4-2: داده های مربوط به نگرش مذهبی شرکت کنندگان در پژوهش 79
- جدول 4-3: داده های مربوط به انگیزش پیشرفت شرکت کنندگان در پژوهش 79
- جدول 4-4: داده های مربوط به استفاده شرکت کنندگان از راهبردهای یادگیری خودتنظیمی 80
- جدول شماره 4-5: ضرایب همبستگی بین مولفه های نگرش مذهبی و انگیزش پیشرفت 81
- جدول شماره 4-6: ضرایب همبستگی بین مولفه های نگرش مذهبی و یادگیری خودتنظیمی 82
- جدول شماره 4-7: ضرایب همبستگی بین مولفه های انگیزش پیشرفت و یادگیری خودتنظیمی 83
- جدول شماره 4-8: تحلیل رگرسیون چند متغیری بین متغیرهای پیش بینی کننده انگیزش پیشرفت و خودتنظیمی یادگیری در پیش بینی متغیر نگرش مذهبی 85

چکیده :

هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه نگرش مذهبی با انگیزش پیشرفت و خودتنظیمی یادگیری در دانشجویان مقطع کارشناسی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی در نیمسال دوم سال تحصیلی 88 - 87 می باشد. برای این منظور، 209 نفر (78 پسر و 131 دختر) از دانشجویان مقطع کارشناسی به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند. ابزار جمع آوری داده ها عبارت بود از پرسشنامه سنجش نگرش مذهبی دانشجویان (خدایاری فرد و همکاران)، پرسشنامه انگیزش پیشرفت هرمنس و پرسشنامه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی (MSLQ) بود که روایی و پایایی آنها قبلاً مشخص شده است.

برای تجزیه و تحلیل داده های به دست آمده از روش همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شد. نتایج پژوهش نشان می دهد که بین نگرش مذهبی و انگیزش پیشرفت و نیز بین انگیزش پیشرفت و خودتنظیمی یادگیری دانشجویان رابطه مثبت و معنادار وجود دارد، اما بین نگرش مذهبی و خودتنظیمی یادگیری دانشجویان، در کل، رابطه معناداری به دست نیامد.

فصل اول

مقدمه :

از سالهای پایانی سده نوزدهم ، دین به عنوان یک موضوع مهم مورد توجه رشته های علوم اجتماعی و تا اندازه ای روانشناسی قرار گرفت . آغاز روانشناسی دین به عنوان رشته ای رسمی به حدود سال 1881 بر می گردد ، که جی.استنلی هال در بوستن نطقی عمومی در مورد آموزش اخلاقی و دینی ایراد کرد (کاهو¹، 1992 به نقل وولف، ترجمه دهقانی، 1386). بعدها ، ویلیام جیمز² ، کارل گوستاو یونگ³ ، اریک فروم⁴ و دیگران نیز اهمیت رفتارها و باورهای دینی را یادآور شده اند (شریفی، مهرابی زاده و شکرکن، 1381). پارگامنت⁵ نقشهای روانشناختی مهم و بی شمار مذهب را در کمک به مردم برای درک و کنار آمدن با رخدادهای زندگی توصیف نموده است . او معتقد است که مذهب می تواند در ایجاد آرامش هیجانی ، فرصت خود شکوفایی ، احساس راحتی ، مهار تکانه ها و حل مشکلات روزمره موثر باشد (نیومن⁶ و پارگامنت، 1990).

از حدود یک صد سال پیش که ابتدایی ترین مطالعات در زمینه روانشناسی مذهب آغاز شده ، روز به روز شاهد غنی تر شدن این مطالعات بوده و در دهه اخیر توجه بسیاری به این مقوله جلب گردیده و پژوهشهای فراوانی انجام شده است (بهرامی احسان، 1383). امروزه پژوهش درباره دین و بهداشت روانی با استفاده از انواع معیارها و فنون پژوهشی به طور گسترده ای دنبال می شود (وولف، ترجمه دهقانی، 1386)، و نتایج مطالعات رو به گسترش مربوط به مذهب و سلامت روان بر نقش مذهب در سلامت روان تأکید می کنند (برگین⁷ و مسترز⁸، 1988؛ براون⁹، ندویوس¹⁰ و گری¹¹، 1990). یک مطالعه

1- Kaeho
 2 - James
 3 - Jung
 4 - Fromm
 5 - Pargament
 6 - Newman
 7 - Bergin
 8 - Masters
 9 - Brown
 10 - Nedubuis
 11 - Gray

مروری در سال 2000 نشان داد از 1200 مطالعه که در حوزه سلامت و متغیرهای دینی انجام شده، 350 مورد در ارتباط با سلامت جسم و 850 مورد در رابطه با سلامت روان بوده است. نتایج این مطالعات عموماً دلالت بر ارتباط مثبت تقیدات دینی با سطح سلامت داشته است (کونینگ¹، 2000). عده ای از روان شناسان حتی بر این باورند که نیمی از متغیرهای مربوط به سلامت روانی افراد بالغ بوسیله باورهای مذهبی تبیین می شود. آنها می گویند مذهب به انسان کمک می کند تا معنای حوادث زندگی مخصوصاً حوادثی را که دردناک و اضطراب انگیزند بفهمد و باعث دلگرمی و خرسندی مطبوعی در روان و روحیه او می شود (ظهور و توکلی، 1380).

پژوهشهای اخیر در حوزه روانشناسی دین شواهد روزافزونی از رابطه بین سلامت روانی با مذهب آشکار ساخته است. اینگل هارت² (1995) در مطالعه گسترده ای که بر روی 160000 نفر از 14 کشور اروپایی انجام داد، نشان داد که 85 درصد از افرادی که حداقل یک بار در هفته به کلیسا می روند بسیار بیشتر از افرادی که هرگز به کلیسا نمی روند از زندگی خود راضی هستند (به نقل بهرامی احسان، 1383). در سه دهه اخیر مطالعات مختلف نشان داده تقیدات و نگرشهای دینی با طول عمر بیشتر (استراوبریج³ و کوهن⁴، 1997)، کاهش علایم اضطرابی (روزالی⁵ و هاسانا⁶، 1998) و افسردگی (ایدلر⁷، 1984، به نقل بهرامی احسان، 1383)، افزایش میزان سازش یافتگی افراد با شرایط و محیطهای مختلف (بانکستن⁸ و زو⁹، 1995) و به طور کلی با سلامت جسمی و روانی همبستگی معناداری دارد. مطالعاتی که اتچلی¹⁰ (2003) در مورد جوانان انجام داد نیز سودمند بودن مذهب در زندگی آنها را نشان داد. در تحقیق او مشخص شد که مذهب عاملی بازدارنده در برابر بسیاری از آسیبهاست.

---

1 - Koenig
 2 - Inglehart
 3 - Strawbridge
 4 - Cohen
 5 - Ruzali
 6- Hasanah
 7 - Idler
 8 - Bankstone
 9 - Zhou
 10 - Atchley

در ایران نیز استقبال گسترده ای در خصوص بررسی ابعاد، ویژگیها و پیامدهای روانشناختی مذهب پدید آمده است و مطالعات مختلفی در این زمینه انجام شده است. در این میان انواع پژوهشهای صورت گرفته در زمینه های مختلف نظیر استرس، اضطراب، افسردگی و جز آن به انجام رسیده و در هر یک از این پژوهشها محققین با استفاده از روشهای مختلف کوشیده اند تا چگونگی روابط متقابل بین مذهب و این پدیده ها را روشن سازند (بهرامی احسان، 1383). بیرشک و همکاران (1380) به بررسی رابطه بین استرس، افسردگی و اضطراب از یک سو و مذهب از سوی دیگر پرداخته اند. نتایج این پژوهش نشان داد که بین مذهبی بودن و اضطراب رابطه ای منفی وجود دارد. تحقیقات امینی و ملکشاهی (1380) و گله دار و ساکی (1380) نیز نشان دهنده اثر برخی آداب و اعمال مذهبی بر کاهش اضطراب هستند.

بیان مساله :

دین اسلام به پیشرفت مادی و معنوی انسان در دنیا توجه و اهتمام قابل توجهی دارد. در سخنان پیشوایان دین، به احادیثی برمی خوریم که به ارائه راه کارهایی برای پیشرفت روزانه و یا ساختن آینده می پردازند: به عنوان مثال، امام علی (ع) می فرماید: « هر که دو روزش یکسان باشد، زیانکار است.» (من لا یحضره الفقیه به نقل کمپانی، 1386). این مساله در حدیثی دیگر از امام موسی کاظم (ع) نیز مورد تاکید قرار گرفته که فرمودند: «هر کسی که دو روزش مساوی باشد (و روز بعد بهتر از روز قبل نباشد) مغبون است» (بحار الانوار به نقل کمپانی، 1386). چنین هشدارها و تذکراتی نشان دهنده اهتمام دین به تلاش و کوشش انسان در زندگی است و موجب ایجاد انگیزه تلاش و پیشرفت در عرصه های مختلف می باشد.

نتایج پژوهشهای روانشناختی مختلف نیز بیانگر تاثیر اعتقادات مذهبی بر سلامت جسم و روان می باشد. یافته های این بررسیها نشان دهنده این است که باورها و نگرشهای مذهبی بر کاهش احتمال خودکشی

(نیلمن و همکاران، 1997)، کاهش میزان اضطراب (شفر¹ و گورساج، 1991)، کاهش افسردگی (بهرامی مشعوف، 1373؛ اسلامی، 1376)، افزایش عزت نفس و خودکارآمدی (رائی، 1382) و به طور کلی، بر بهداشت و سلامت روان افراد تاثیر مثبتی و مهمی دارد (ونتیس، 1995). مطالعات متعدد نه تنها رابطه مثبت بین مذهب و سلامت روان را نشان می دهند، بلکه بیانگر تاثیر مذهب بر سلامت جسمانی نیز هستند (ونتیس، 1995).

مذهب به اعتقاد برخی پژوهشگران با تاثیر بر سبک زندگی و چگونگی حل تعارضهای ارزشی، به دو سوال اساسی انسان درباره زندگی و معنای فعالیتها و استعدادهای او پاسخ می دهد (برامر² و همکاران، 1993)، و بدین ترتیب به وحدت یافتگی سازمان روانشناختی و معنوی و خود نظم دهی انسان کمک می کند. به عبارت دیگر، سازش یافتگی انسان با مسایل زندگی مستلزم پاسخ به خواسته های مهمی است که انسان در پی پاسخگویی به آنها است و مذهب بستر مناسبی برای پاسخ به خواسته ها و مواضع مبهم فراهم می کند (جان بزرگی، 1386). از جمله این خواسته ها و نیازها می توان به درک جایگاه انسان در جهان، معنادهی به تلاشها و رنجهای زندگی (لوین، 1996)، تلاش برای پیشرفت و رسیدن به اهداف و ... اشاره کرد.

نیازها و خواسته های انسان اساساً برخی فطری و مربوط به طبیعت اوست و برخی ناشی از تاثیرات محیطی (اجتماعی) می باشد. نیازهای اجتماعی مانند نیاز به قدرت، نیاز به پیشرفت و نیاز به پیوند جویی و نظیر آن، به جای آنکه فطری باشند، منشاء اجتماعی دارند و از ترجیحاتی ناشی می شوند که آنها را از طریق تجربه، جامعه پذیری و رشد فرا می گیریم (حسن زاده، 1386).

به اعتقاد بسیاری از صاحب‌نظران، نیاز به پیشرفت یکی از صفت‌های شخصیتی نسبتاً ثابت آدمی است که منشاء بسیاری از رفتارهای وی قرار می‌گیرد (کورمن^۱، ۱۹۷۸ به نقل هومن و عسکری، ۱۳۷۹) افرادی که این نیاز در آنها نیرومند است می‌خواهند کامل شوند و عملکرد خود را بهبود بخشند (حسن زاده، ۱۳۸۶).

عوامل زیادی وجود دارند که سطح انگیزش پیشرفت افراد را تحت تاثیر قرار می‌دهند (هاو، ترجمه اسد زاده و مجتبی زاده، ۱۳۸۴). یکی از این عوامل که با انگیزش پیشرفت ارتباط دارد خود نظم‌دهی یادگیری است و آن عبارت است از « خودارسی افکار، احساسات و رفتارها به منظور رسیدن به هدف » (بیابانگرد، ۱۳۸۴). این اهداف می‌توانند فردی یا اجتماعی و شغلی یا تحصیلی باشند. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که افراد دارای پیشرفت بالا، اغلب یادگیرندگان خودنظم یافته‌ای هستند (بیابانگرد، ۱۳۸۴).

در حوزه تعلیم و تربیت، بسیاری از یافته‌های پژوهشی خاطر نشان می‌کنند که باورهای انگیزشی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی دو مولفه مهم در عملکرد تحصیلی به شمار می‌آیند (کجیاف و همکاران، ۱۳۸۲). پینتریچ^۲ و دی‌گروت^۳ (۱۹۹۰) باورهای انگیزشی را شامل خودکارآمدی^۴، ارزش‌گذاری درونی^۵ و اضطراب امتحان^۶ می‌دانند. پژوهش‌های پینتریچ و دی‌گروت (۱۹۹۰) نشان داد دانش‌آموزانی که اظهار استفاده بیشتری از راهبردهای خودنظم‌دهی یادگیری می‌کنند دارای انگیزش درونی بیشتر، ادراک خود بسندگی برتر و پیشرفت تحصیلی بهتر هستند. سلیمان نژاد و شهرآرای (۱۳۸۰) نیز در مطالعه خود بر روی دانش‌آموزان دبیرستانی نشان دادند که در درس‌های شیمی و ریاضی، خود تنظیمی دانش‌آموزان با پیشرفت تحصیلی شان رابطه‌ای مثبت دارد.

---

1 - Korman
2 - Pintrich
3 - De-Groot
4 - self-efficacy
5 - intrinsic
6 - test anxiety

از سوی دیگر نتایج پژوهشهای مختلف نشان می دهند که در سالهای اخیر بسیاری از دانشجویان دانشگاهها انگیزه قوی برای تحصیل و پیشرفت و در نتیجه یادگیری موثر و پایدار نداشته اند و افت تحصیلی حاصل از آن موجب مشکلات روانی و اجتماعی برای دانشجویان و تهدیدی برای جامعه شده است (مایو¹، 1993). حال از آنجا که اعتقادات و نگرشهای دینی و مذهبی با حل کردن تعارضهای ارزشی اساسی انسان و تاثیر بر ابعاد مختلف زندگی او به عنوان نیرویی حمایت کننده موجب کاهش فشارهای روانی (ابراهیمی و نصیری، 1375) و افزایش عزت نفس (راثی، 1382) و پایبندی به امور و امید به آینده (فیلیپس²، سول³، راش⁴ و مورداف⁵، 2001) می شود، انتظار می رود بین نگرش مذهبی دانشجویان و انگیزش پیشرفت آنها در فعالیتهای تحصیلی و میزان خودنظم دهی آنها در یادگیری جهت دستیابی به اهدافشان در زندگی رابطه وجود داشته باشد. لذا از آنجا که تاکنون مطالعه مشخصی درباره رابطه بین این متغیرها صورت نگرفته، این پژوهش بر آن است تا به بررسی رابطه بین نگرش مذهبی با انگیزش پیشرفت و یادگیری خودتنظیمی در بین دانشجویان پردازد.

اهمیت و ضرورت تحقیق :

داشتن اعتقادات و باورهای مذهبی علاوه بر تاثیر بر بهداشت و سلامت روان، می تواند بر انگیزه ها و ویژگی های شخصیتی و خلقی افراد نیز تاثیر گذار باشد (صالحی و همکاران، 1386). نگرش مذهبی در افزایش عزت نفس (بهرامی احسان، 1380؛ راثی، 1382)، کاهش اضطراب و افسردگی (جان بزرگی، 1386) و به طور کلی در سلامت روان افراد نقش مهم و تعیین کننده ای دارد.

از آنجا که دانشجویان هر کشور نقش مهمی در سازندگی و بالندگی آینده آن دارند و سلامت روحی و جسمی تک تک آنها منشاء پیشرفت و اثرات مهم در آینده آن کشور خواهد بود، و با در نظر گرفتن

---

1 - Mayo
2 - Phillips
3 - Sowell
4 - Rush
5 - Murdaugh

نقش مذهب در سلامت روانی، بررسی رابطه بین نگرش مذهبی دانشجویان و انگیزه پیشرفت آنها در فعالیتهای تحصیلی و نیز میزان به کارگیری راهبردهای شناختی و فراشناختی موثر در یادگیری شان می تواند در روشن ساختن وضعیت مذهبی دانشجویان از یک سو و تعیین میزان رابطه نگرش مذهبی دانشجویان (به عنوان عاملی انگیزاننده) با انگیزش پیشرفت و خودتنظیمی یادگیری آنها از سوی دیگر مفید و مطلوب باشد. یافته های این پژوهش می تواند ابعاد دیگری از نقش بی بدیل مذهب در حیات اجتماعی انسان را روشن تر ساخته و مورد استفاده صاحب نظران و برنامه ریزان آموزشی و دست اندرکاران تعلیم و تربیت کشور، قرار گیرد.

فرضیه های تحقیق :

- 1- بین نگرش مذهبی و انگیزش پیشرفت دانشجویان رابطه وجود دارد.
- 2- بین نگرش مذهبی و خودتنظیمی دانشجویان رابطه وجود دارد.
- 3- بین انگیزش پیشرفت و خودتنظیمی دانشجویان رابطه وجود دارد.

هدف کلی :

بررسی رابطه نگرش مذهبی با انگیزش پیشرفت و خودتنظیمی یادگیری در دانشجویان مقطع کارشناسی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی در نیمسال دوم سال تحصیلی 88-87.

اهداف جزئی :

- 1- تعیین میزان نگرش مذهبی دانشجویان
- 2- تعیین میزان انگیزش پیشرفت دانشجویان
- 3- تعیین میزان استفاده از راهبردهای یادگیری خودتنظیمی توسط دانشجویان
- 4- بررسی رابطه بین نگرش مذهبی و انگیزش پیشرفت دانشجویان
- 5- بررسی رابطه بین نگرش مذهبی و خودتنظیمی دانشجویان
- 6- بررسی رابطه بین خودتنظیمی و انگیزش پیشرفت دانشجویان

تعریف مفاهیم و واژگان :

نگرش مذهبی :

تعریف نظری : عبارت است از نگرشی که خداوند را محور امور دانسته و ارزش ها ، اخلاقیات ، آداب و رسوم و رفتارهای انسان را با یکدیگر ، طبیعت و با خویشتن تنظیم می کند (خدایاری و همکاران ، 1379).

تعریف عملیاتی : در این پژوهش ، نگرش مذهبی عبارت از نمره ای است که فرد از مقیاس نگرش مذهبی کسب می کند

انگیزش پیشرفت :

تعریف نظری : عبارت است از « انجام دادن کار دشوار ، تسلط یافتن بر اشیای مادی ، انسان ها یا عقاید ، دستکاری یا سازمان دادن آنها ، غلبه کردن بر موانع و دست یافتن به معیارهای عالی ، رقابت کردن با دیگران و جلو افتادن از آنها . » (شولتز و شولتز، ترجمه سید محمدی، 1387).

تعریف عملیاتی : در این پژوهش ، انگیزش پیشرفت برابر با نمره ای است که فرد از پرسشنامه انگیزش پیشرفت هرمنس به دست می آورد .

خود تنظیمی :

تعریف نظری : عبارت است از مشارکت فعال یادگیرنده از نظر رفتاری ، انگیزشی ، شناختی و

فراشناختی در فرآیند یادگیری جهت پیشینه نمودن یادگیری خود (پینتریچ و دی گروت، 1990).

تعریف عملیاتی : در اینجا ، میزان خودتنظیمی فرد معادل نمره وی در مقیاس خود تنظیمی پینتریچ و دی

گروت خواهد بود.

فصل دوم

ادبیات پژوهش

نگرش

یکی از مفاهیمی که در روانشناسی اجتماعی همواره مورد بحث صاحب‌نظران بوده، مفهوم **نگرش**¹ است؛ یعنی اینکه دید ما نسبت به اشیا یا افراد مختلف چگونه است. به لحاظ اهمیتی که نگرشها در زندگی افراد دارند، حتی برخی از صاحب‌نظران تا آنجا پیش می‌روند که موضوع اصلی روانشناسی اجتماعی را نگرش می‌دانند. بخشی از این اهمیت ناشی از آن است که این اندیشمندان مطالعه نگرش را برای درک رفتار اجتماعی، حیاتی می‌دانند. بخش دیگری از این اهمیت مبتنی بر این فرض است که نگرشها تعیین‌کننده رفتارها هستند و با تغییر دادن نگرشهای افراد می‌توان رفتارهای آنها را تغییر داد (کریمی، 1387).

تعریف نگرش

از آنجا که نگرش مفهومی انتزاعی است، نمی‌توان انتظار داشت که صاحب‌نظران در مورد ماهیت و تعریف نگرشها اتفاق نظر داشته باشند. تعریفهای متعدد و متنوعی از نگرش شده است که ما برخی از آنها را به نقل از کتاب **نگرش و تغییر نگرش** (کریمی، 1387) ذکر می‌کنیم:

- نگرش یک حالت گرایش ذهنی در انسان است برای عمل در جهت موافق یا مخالف با یک شیء معین (دروبا²، 1931).

- نگرش یک حالت روانی و عصبی آمادگی است که از طریق تجربه، سازمان داده شده و تأثیری هدایتی یا پویا بر پاسخهای فرد به همه اشیا و موقعیتهایی که با آنها مربوط است دارد (گوردون آلپورت³، 1935).

- نگرش، نظام بادوامی از ارزشیابی‌های مثبت یا منفی، احساسات عاطفی و تمایل به عمل مخالف یا موافق نسبت به یک موضوع اجتماعی است (کرچ¹، کراچفیلد² و بالاک³، 1962).

1 - attitude

2 - Droba

3 - Gordon Allport